

۵۳۵۲

تطویر

بسم الله الرحمن الرحیم

سیلکین لرین سؤزلری

توپلامیپ چؤیره‌نی:

علی نوروزی «تورک قارداش»

۱۳۹۴

سرشناسه : نوروزی، علی، ۱۳۳۶

عنوان و نام پدید آورنده : بیلگین لربن سۆزلری، علی نوروزی،

مشخصات نشر : قم : آوای منجی، ۱۳۹۴

مشخصات ظاهری : ۱۶۲ ص

شابک: ۸۵,۰۰۰ ریال ۹۷-۷-۹۹۷۹-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی : فیفا

یادداشت: ترکی - فارسی

موضوع : نکته گویی ها و گزینہ گویی ها

موضوع: کلمات قصار

نمونه افزوده: حمیدی علیار، اکبر، ۱۳۵۲ - مترجم

ردیف سند: ۹۱۳۹۴ ن ۴ ت ۶۲۷۷/PL

رده بندی دیسی: ۸۰۸/۸۸۲

شماره کتابشناسی ملی: ۳۹۷۵۰۸۴

بیلگین لربن سۆزلری

• مؤلف: علی نوروزی «تورک قرداش» • اؤن سۆز: ا.ح.علیار

• ناشر: آوای منجی • چاپ دۆنه‌سی: بیرینجی

• چاپ ایلی: ۱۳۹۴ • چاپ نانه: مزم

• سایه: ۱۰۰۰ جلد • دیس: ۸۵۰۰ من

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۷۹-۹۷-۷ SBN

کتابین بۆتون حقّلری مؤلف اۆچون قورونور.

دفتر قم: خیابان معلم - ۱۰ متری معلم - کوچه ۵ (شهید فوسفی) پلاک ۴

همراه: ۰۹۱۲۶۵۱۸۰۳۶ - ۰۹۱۲۳۹۰۸۴۷۵ تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۴۸۳۷۰

www.mobineandishe.ir

بىلىكىن لىرىن سۆزلىرى ار.ع.ن. توركن قارداش | ۳

ايچىندە كىلىر

اۋن سۆز: ۱۰

چىئو: مەنىن اۋن سۆز: ۱۳

آچىم رابىنىز: (Antoni Rabinz) ۱۶-۱۸-۵۰-۶۰-۷۰-۸۶-۸۹-۹۵-۹۶-۱۱۰-

۱۱۵-۱۱۶-۱۱۸-۱۳-۱۳۹-۱۴۴-۱۴۹

والى دىسنى: (Valt. isni) ۱۶-

بۇيوك ارد: (Beyu) ۱۷-۱۹-۲۹-۳۲-۳۳-۳۵-۳۶-۳۸-۶۷-۶۹-۷۰-۸۴-

۸۷-۱۰۹-۱۲۱-۲۴-۳۸-۵۳-

ژان پۇل سارتىر: (Can Sartir) ۱۲-

جان مىلتون: (Can Milton) ۱۱-۱۲-

كارل قوستاۋيونگ: (Carl Qustav Yung) ۹-

هەللىن كەللىر: (Helen Keler) ۲۰-

ژان ۋاك راسو: (Gan Gak Raso) ۲۰-۲۱-۲۲-

كونفسيوس: (Konfsius) ۲۱-۸۱-۹۰-

توماس ۋولف: (Tumas Volf) ۲۲-

بىنجامىن فرانكلىن: (Franklin) ۲۳-۲۵-۴۵-۵۲-۶۲-۲۳-

ساموئىل اسمائىلىز: (Samuel Smaylz) ۲۴-۳۷-۵۶-۵۹-۶۳-۸۳-

آرتور شوپىنھاۋىر: (Artur Şupenhaver) ۲۴-۱۱۳-

لوئىز ائىل ھى: (Luis El.Hi) ۲۵-۴۸-

افلاتون: (Θflatun) ۲۶-۳۱-

آيزاك نيوتون: (Ayzak Nioton) ۲۷-

آلبىرت ھوبار: (Albert Hubar) ۲۸-

دىل كارنىگى: (Dil Karnegi) ۳۰-۴۴-۴۶-۱۱۲-۱۲۷-۱۳۴-۱۴۷-۱۵۱-۱۵۹-۱۶۱-

بیلگین لرین نوزلری ا.ع.ن. تورک قارداش

۴

- جان مکسول کوتئور (Can Məksol Kuters): ۳۰
 بئلز پاسکال (Belz Paskal): ۳۱-۷۵-۷۹-۱۰۰
 برایان تریسی (Brayan Trisi): ۳۲-۵۱-۵۸-۹۰-۹۹-۱۱۳
 دؤکتور حئسابی (Doktor Hesabi): ۳۳-۳۶-۱۶۰
 لئورد آویبوری (Lord Aviburi): ۳۴
 جالینوس (Calinus): ۳۴
 وین والتئر دایئر (Vin Valter Dayer): ۳۷-۴۳-۴۷-۶۳-۶۴-۸۰-۸۵-۸۶-۹۱
 ۱-۹۱-۱۰۸-۱۰۹-۱۱۸-۱۳۲-۱۴۵
 دالای لاما (Dalay Lama): ۳۸-۱۴۹
 مارک تاین (Mark Tain): ۳۹
 زردوشت (Zardüşt): ۴۰-۱۶۱
 پالیز (Palis): ۴۰
 دورویل (Durvil): ۴۰
 چارلز شواب (Çarlz şoab): ۴۱
 میشل ایکوم دوموتئنی (Mişel İkuum Dumuttni): ۴۱
 وودی آلئن (Vudi Alen): ۴۲
 ارسطو (Ərəstu): ۴۲-۱۴۳
 ناپالئون بوناپارت (Napaleon Bonapart): ۴۳-۷۱-۸۰-۱۱۱-۱۲۴-۱۳۶-۱۳۷
 ۱۲۸-۱۴۳-۱۵۴-۱۵۵
 دیپاک چوبرا (Dipak Çubra): ۴۴
 نوسلن (Nuslen): ۴۶
 موتسکیو (Mutskio): ۷۱-۷۳-۱۵۳
 ریچارد رورتی (Riçard Rurti): ۴۸
 پتی سنن (Pəti Sen): ۴۹
 بودا (Buda): ۵۰-۵۴-۱۲۸

۵ | بیلگین لرین سوزلری ا.ع.ن. تورک قادواش

توماس جتفرسون (Tomas Ceferson): ۵۱-۱۲۱

لاواتر (Lavatr): ۵۲

هترمان هیسه (Herman Hisə): ۵۳

کوندورسه (Kondurse): ۵۳

آمانوئل کانت (Amanoel Kant): ۵۴

سقراط (Soqrat): ۵۵-۵۸-۹۴-۱۴۲-۱۵۷

نعت رایلی (Nef Rayli): ۵۵

آلفرید کاپتر (Alfred Kaper): ۵۶

هاوارد هاوکس (Howard Hawk): ۵۷

چارلز کیترنیک (Ç. iz Kiterik): ۵۷

لارونس (Laronz): ۵۹

نانسی سیمس (Nansi Sims): ۶۰

دوکتور ماردن (Doktor Marden): ۶۱

فرئدریش نیچه (Fredriş Niççe): ۶۱-۶۸-۱۵۲-۱۵۵

جئرمی تنیلور (Cermi Teylor):

هوراس (Horas): ۶۴

آبراهام لینکولن (Abraham Linkoln): ۶۵-۱۰۵

لئسلی باوی (Lesli Bavi): ۶۵

کریستینا روبرتسون (Kristina Robertson): ۶۶

ریچارد کارسون (Ricard Karson): ۶۶

ناپالئون هیل (Napalcon Hil): ۶۷-۹۸-۱۲۲

رئنه دکارت (Rene Dekart): ۶۸-۱۵۶

لاروس (Larus): ۶۸

آلکس مککنزی (Aleks Məkenzi): ۶۹

پائولو کوئیلو (Paolo Koilo): ۷۲-۱۳۷

۶ | بىلىكىن لىرىن سۆزلىرى ار.ن. تورك قادداش

- اوبىلىيام جىمىز (Uiliam Cimz): ۷۲-۷۶-۱۴۱
- هئراكلېتوس (Heraklitus): ۷۳-۱۳۸
- آلبېرتو سالازار (Alberto Salazar): ۷۳
- جان درايدىن (Can Drayden): ۷۴
- آندره موروۋا (Andre Morova): ۷۴-۷۹
- ايمانوئل كانت (Emanoeł Kant): ۷۴
- دالا باردېيو (Dala bardio): ۷۵
- پول تونى شېلى (Pol Toni Şe...): ۷۶
- اىرىك تىلور (Erik Teylor): ۷۷
- ژان رېنو (Jean Reno): ۷۷
- اوسكار ويلد (Oskar Wilde): ۷۸-۸۳
- دنى ديدرو (Dani Didro): ۸۳
- اىستيو چىندلېر (Seyit Cindler): ۸۳
- اىستېر هاردېنگ (Seyit Harding): ۸۳
- كوئىنگ تىن قان (Kong Tin Qan): ۸۲
- كوپ ماير (Kop Mayer): ۸۲
- جىم ران (Cim Ran): ۸۴
- آلبېرت ائىشتاين (Albert Əniştayn): ۸۵-۱۰۶-۱۰۷-۱۴۲-۱۵۷
- جان شىندلېر (Can Şindler): ۸۷
- رابېرت ائىف كىئىندى (Robert F Kenedi): ۸۸
- توماس كرالايل (Tumas Kralail): ۸۸-۱۴۶
- فرانسىس بېكىن (Fransis Bikən): ۸۹
- آندرو چىكسون (Andro Cəkson): ۹۰
- سۆرن آباي كىئىركقارد (Soren Abay Keberkqard): ۹۱
- پىرمورا بىترا (Permura Bətra): ۹۲

- هاسستن (Hosten): ۹۲
- فنفلون (Fenlon): ۹۳
- موریس مئترلینگ (Muris Meterling): ۹۳-۱۱۵-۱۲۶
- هنریک یوهان ایبسن (Henrik Yuhan Ibsen): ۹۵
- الکساندر گراهام بئل (Elksandr Graham Bel): ۹۶
- لویر (Lüiz): ۹۷
- والتر (Valter): ۱۰۰
- پاپا بورتین (Pap. Burtin): ۱۰۱
- مارتین لوتئر (Martin Luther): ۱۰۲
- رالف ولادو ائمرسون (Ralf Vladimeron): ۱۰۲-۱۶۱
- اوشو (Oşo): ۱۰۳
- پول وئرلن (Pol Verln): ۱۰۴
- آلبر کامو (Alber Kamo): ۱۰۴
- شئل استاه (Şel Stah): ۱۰۵
- جاناتان سویفت (Canatan Suyft): ۱۰۶
- وینستون چرچیل (Vinston Çerçil): ۱۰۷-۱۴۷-۱۵۲
- فردهاند هاین (Fredhand Hayn): ۱۰۷
- ابن عطا (İbni- Əta): ۱۰۸
- چاحیت (Çahit): ۱۱۰
- ویکتور فرانکللی (Viktor Frankli): ۱۱۱
- تروتی دیک (Trufi Dik): ۱۱۲
- لانونسه (Lanunse): ۱۱۴
- جیمز پیتر آلن (Cimz Pitter Alen): ۱۱۴-۱۳۹
- فرانکلین دانو رۆزولت (Franklin Dano Rozvelt): ۱۱۶
- هاینریش هاینه (Haynriş Hayne): ۱۱۷

۸ | بىككىن لىرىن سۆزلىرى ا.ع.ن. تورک قادداش

- تورمەن وينىست پىل (Turmən Vinest Pil): ۱۱۷
 توماس ائديسون (Tomas Edison): ۱۱۹-۱۴۶
 ناروشفوكو (Naruşfoko): ۱۲۰
 توماس كارناپول (Tomas Karnapol): ۱۲۰
 وينستون لئونارد (Vinston Leonard): ۱۲۲
 ژان فينو (Jan Fino): ۱۲۳
 ماھاتما قاندى (Mahatma Qandi): ۱۲۳-۱۲۵-۱۳۵-۱۵۸
 جورج ايليوت (Core Elyot): ۱۲۶
 جان مەكسل قودزى (Can Məksel Qudzi): ۱۲۷
 چەك لۇسەن (Çək Ləndə): ۱۲۹
 سىنكا (Sınka): ۱۳۰
 ائپىكتوس (Aptiktuş): ۱۳۱
 سامروم (Samrum): ۱۳۱
 ھاۋارد رۇدبارە ھىوز (Havard Rudbarə Hivz): ۱۳۲
 آندروس ھاكسلى (Andros Haksli): ۱۳۴
 كاترىن پاندر (Katrin Pandr): ۱۳۵
 يۇھان گريستوف فون شيلەر (Yuhən Kristof Fun Şiler): ۱۳۶
 دارۋىن (Darvin): ۱۳۷
 اودننە ساندروۋل (Odne Sandrol): ۱۴۰
 ھىنرى فۇرد (Henri Ford): ۱۴۱
 رى كراك (Ri Krak): ۱۴۴
 قايىزەر (Qayzer): ۱۴۴
 ژۇزىف مۇرفى (Jozef Morfi): ۱۴۵
 جان اشتاين بىك (Can Ştayn Bək): ۱۴۸
 مارۋن (Maron): ۱۴۸

۹ | بیلگین لرین سۆز لری ا.ع.ن. تورک قارداش

الکساندر دوما (Oleksandr Duma): ۱۵۰

وانیشتاین (Vanşıayn): ۱۵۰

یوهانز برامز (Yuhanz Bramz): ۱۵۱

ویلهلم نفل (Vilholm Nel): ۱۵۲

آندره ژید (Andre Jid): ۱۵۲

هئربرت کاسون (Herbert Kasson): ۱۵۶

قوستا ووبون (Qusta Vobon): ۱۵۸

هئنری آنوستون دابسون (Henri Anostun Dubson): ۱۵۹

مالرو (Malro): ۱۶۰

ویرجیل (Vircil): ۱۶۰

www.ketap.org

اۇن سۆز

علی لطفعلی اوغلو نوروزی ۱۳۳۶-نجی گۆنش ایلینده میانا شهرینین «کؤلا» کندینده انادان اولدو و «تالوار بولاغی» کندینده بویا باشا - لیدی، ابتدایی تحصیلاتینی تالوار بولاغی کندینده آلان علی، ۱۳۵۱-جی ایلده، واختی یلا هر بیر انکشافدان یوخسون قالان آذربایجاندا بیر ییکه چۆرهک قازانسین دئییه، کرج شهرینه کۆچدو، اورتا مکتبینی کجده بیتیردی و سونرالار تهراندا تۆرکیه سفیرلیگینده و «یونس ایم» دینا تحصیل مرکزینده استانبول تۆرکجهسی اۆزره دیپلوم آلدی نائلیتینی قازاندی.

ایندی «تۆرک قارداش» تخلصی ایله تانیان علی نوروزی، اۆز دئیگیینه گۆره اوشاقلیق چاغلاریندا آلمانیستانین دینلهدیگی شیرین ناغیللارین ائتگیسینده آذربایجان ادبیاتینا ائیل سالدی و ایلک اۇنجه اتولرینده اولان «خسته قاسم» «ایلی-کرم»، «کؤراوغلو» و «حیدربابایا سلام» کتابلاری کانداریان ادبیات دۆنیاسینا بۆلانیب قدم باسدی.

تۆرک قارداش کرجده فعالیت گۆسترن «آذربایجان انجمنی» عضولری او جملهدن اوستاد «ناظر شرفخانه‌ای»، رحمتلیک

بیلگین لرین سۆز لری ا.ع.ن. تۆرک قارداش | ۱۱

«آتش»، رحمتلیک «سایلاق»، «آیریلماز»، «صمد مرادی»، «حمید احمدزاده» ایله و شهریار منطقه سینده چالیشان «حکیم نباتی ادبی درنه‌ی» عضولری او جمله دن «گۆلدورلو ولی»، «قیزیل قلم»، «دۆکور» «ائل اوغلو»، «دۆکتور» «گۆنئیلی»، رحمتلیک «سئل اوغلو» و باشقا لاری ایله یاخیندان اؤنسیتده اولارکن، عمومیتده بو انجمنلردر و خاصه اولاقل دا مهندس «راشدی» جنابلاریندان دیل و ادبیّت - رسدی اؤیره نیب، ۱۳۸۰-نجی ایلدن اعتبارا حنکایه لر تۆپلاییب یازما باشلادی. او بو گۆنه قدر آذربایجان شفاهی ادبیات خزینه سیندن ۳۰۰-دن آرتیق آتالار سۆزو و ۵۰-دن آرتیق اوزون-قیسا حنکایه لر تۆپلاییب، «میش دیر کی آلاّه قویسا یاخین گله جکده ایشیق اۆزو گۆرد جکلر».

اینینده اولان کتاب، تۆرک قارداش بیر ایل زحمتی نین بهره - سی دیر، کتابدا دؤنیا بیلگین لری و گۆرکملی شخصیتلرین حکمت دۆلو قیسا تۆمجه لری تۆپلانیب. تۆرک قارداش چالیشیب، بۆ تۆمجه - لرین و دیهرلی سۆزلرین تۆرکجه ترجمه سینین اولدوقچا هم دی، هم ده چیلخا شکلیده اوخوجولارا تقدیم ائتسین و منجه بور باجارا بیلیدیر. اونون فکرینجه آذربایجان تۆرکجه سی ایله تۆرکیه تۆرکجه سی آراسیندا ائله بیر آیریلیق یوخدور، اولمالی دیر دا، بو معنادا کی بیزیم یازارلاریمیز ایندیکی چاغدا ائله یازمالی دیرلار بۆتون تۆرک دؤنیاسیندا اثرلری اوخونسون؛ البته گئرجکدن ده بیز

كېچمىش قايناقلايمىزا باخاندا، اۆزلىككە دە تۆركىيە و آذربايجان تۆركجهلىرى آراسىندا بىر فرق گۆرمۈرۈك، سادەجە صفۋىلر دۆۋرونندىن بىرى سىياسى سرحدلر ياراندىقجا و اۆتن عصرده تۆركىيە- نېن الفباسى دەيىشىلدىكىدىن سونرا بىر سىرا سۆزجوكلر بىرىندە آ، رىندە چوخ ايشلەنىپ و بىر بالاجا لهجه (تلفظ) فرقلەنىپ دىر. بونو دا دىئىمىز كى بو فكىر ايندىكى فكىر دىيىل، آذربايجانين محشمى، شاعرى و يازىچىسى رحمتلىك «حسین جاويد» هله ۱۰۰۰ يىل اۆرجه بو فكىرى ايرەلى سۆرمۈش و بۆتون اثرلىرىنى بونا دايناراق بارا تىش دىر، بئله كى اونون اثرلىرىنى اوخودوقدا بو اثرلرلىن تۆركىيە-يوسا آذربايجاندا ياراندىغىنى جتىن باشا دۆشمك اولور، ترسىنە دە دىمىك اۆرجه يەنى هم آذربايجاندا ياراندىغىنى دۆشۈنۈرسن هم دە تۆركىيە دە.

هر حالدا تۆرك قارداشلىق بو دىر، بئلى، ياتاقلى ايشىنى من اۆزۈملۈكدە بىيەندىم، سىزىن دە بىيەنەجە يىنى اومورام، بئله-بئله ايشلرلىن تۆركجهمىزى قۇرويوپ ساخلاماقدا اۆزۈم دانىلمازدىر. سۇندا تۆرك قارداشا آرتىق اوغورلار آرزولار، اونون باشقا ايشلرلىن دە تىزلىككە ايشىق اۆزو گۆروب اسىمىزىن الينە چاتماسىنى گۆزلەيىم.

ا.ح.عليار

ياى/۱۳۹۴

چئویرمنین اؤن سۆزو

اوشاقلیقدان بری آن بؤیوک دیله ییم آنا دیلیمده یازیب اوخوماق ایدی بونا امکان اولمادیغی اۆچون هر قاپی یا باش ووردوم. خلقیمه و اولار سوما یارارلی بیر تۇپلو اولسون دئییه، بیلگین لرین قیسا و درین آنلاملی سۆز لرینی آنا دیلیمه چئویردیم.

دوغرودان دیلیم دیم کی، اؤز آنا دیلیم نه قدر گۆجلو، نه قدر طمطراقلی، قۇل بوداقلی دیم. آخیجی، آهنگین دیلین ادبی گۆزهللیک لری و اینجه لیک لری ایله داما چوخ تانیش اولدوقجا ایناندیم کی، بو دیل یالنیز انسان یلی یوخ، بلکه پری لر و ملک لر دیلی دیر. اؤزهللیک له نثره، متنه و بیلیم له و علمی یازغالارا چوخ اویغون بیر دیل دیر. یئرسیز دئییل کی، بو دیل بئشکۆ دیل آراییحی لاری طرفیندن دونیانین اۆچونجو اؤستون روماتیک دیل لری نین ایچینده تانیندی.

دوغروسو، هانسی دیل دیر کی اونون فولکلورو بو قدر رنگین، سۆز لری بو قدر رنگین و کلامی ترکیب لری بو قدر فؤرمالی و کؤنده شلی دیر؟! هانسی دیل دیر کی آهنگلی و ریتمیک اوخشاملاری و نازلاملاری بو قدر رنگین اولسون؟..

بیزیم اوشاقلارین اؤز دیلرینده ساوادلی اولماسی و یازیب اوخوماسی آذربایجان خلقی نین ایلک آماجی دیر. تۆرکجه دیللی-نین الفبالاری ایله تانیش اولماق، اؤزه للیکله ده لاتین آلفابتینی وشاتلاریمیزا اؤیره تمک آن اؤنملی گۆره ولریمیزدن بیریدیر. بیزیم دیلیمیز فرانسیز دیلی گیبی علمی، فلسفی، تاریخی قۇنولار و ادبی نثره یازار دیر. اوندان واز کئچمک بؤیوک یانلیش و خطادیر. یۇخسا اوشاقلار بیز بونی باغیشلامایاقلار.

آذربایجان تۆرکجه سی ایله تۆرکیه تۆرکجه سی یۆزه-یۆز بیر کؤکدن دیر. دیلیمیز "اینسین دئییه، استانبول تۆرکجه سی ایله آذربایجان تۆرکجه سیندن اورتاق بیر دیل اوشاقلاریمیزا اؤیره تمه لی بیک. چون بوندان باشقا ایسا بیزی آیری سالیب مانقوردلاشدیراقلار. بو دیل سیزین دیل بیز دئییل دئییه، سویو بولاندیریپ بالیق توتماق ایستیرلر. بو قۇنودا بولما سؤزو واردیر: سؤروردن آیریلانی قورد یئیهر!..

انشالله او گۆن یئییشه هپ بیرلیکده اوشاقلاریمیزین اؤز آنا دیلیمیزده اوخویوب یازمالاری نین شاهدی اولاق و بۆتون دۇنیا

بىلىكىن لىرىن سۆزلىرى ا.ع.ن. تۈرك قارداش | ۱۵

خالقلارى گىبى بىزىم دە دىلىمىز رىسمى بىر شكىلدە اۇخوللاردا،
اونوئرسىتەلردە اوشاقلارىمىز اۆيرەتيله.

سازدا مېھندىس ا.ح.عليار جنابلارىندىن منىم ايله امكداشلىق
ائىلىگى اۋچون تشكرلىرىمى بىلدىرىرم.

على نوروزى «تۈرك قارداش»

۱۳۹۴ / ياي